

STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ 20 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 3.—
Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant, tekstā 60 sant., sludin. daļa 20 sant., par
petittrindinu + 5% sludināj. nodoklis.

Rīgā, Valdemāra iela № 69, dzīv. 8. Tālr. 9-4-6-6-6 Runas stundas: svētdienās no 11-12, pirmdienās no 18-19.

№ 181.

Piektdien, 16. oktobrī 1931.

X. ak. g.

Allegācijas veidā.

Ir slimības kuŗas ārstēt bistami. Dažas no viņām pasargā vēl no sliktākām, — dažkārt — pat no nāves. Dažkārt dzērājam jāizdzer savs dzērums. Dažkārt resnvēderi badošanās iedzis kapā. Dažkārt slimība jāzģudro, lai veselību tā spētu pie dzīvības uzturēt. Tā izplatītāko laikmeta slimību — luesu paralīzi ar malariju. Bet bieži paši dzīvības procesi tik mocoši, ka nepieciešama narkoze, lai remdinātu tos. Un tad, kad iestājas gurdenā reakcija, iejēmtās indes no jauna dzīvei piedod līdzsvaru, un iespaidoti no jauno illūziju narkozes, pieciešam skumjas par zaudēto un nepiepildīto.

Neskaitāmās illūzijas piedod mūsu dzīvei burvīgumu, kas līdzinājas pasakaino Angkoras tempļu arhitektikai, kas tik nenosakāma un nenoteikama un kur tiaras tik trauslas. Seit skaistums panākts ar bezgalīgiem formu un līniju uzslāņojumiem, jo tempļu celēja, himēru cilts, nezināja velju atslēgas noslēpumu, kur spiedienam radīts pretpiediens, un kur spēka līniju centrs atrodas velves atslēgā. Nebeidzamās illūzijas sadragā jaunatnes iekšējo dinamiku, kur nav spiediena, nav pretpiediena, jo trūkst atslēgs, kas jauno, topošo uzskatu pasauli spētu līdzsvarot.

Bet Angkoras tempļa celēji tiecas uz augšu. Mēs redzam tur nebeidzamus illūzionāro līniju uzslāņojumus, kas visumā ne mazāk vareni, kā Vakar-Eiropas kupoli un velves. Turpretim savas illūzijas ar aso loģiku mēs graizām, kā mazus tārpiņus. Bet ne tikai illūzijām, arī pārgriežtiem tārpiņiem piemīt spēja, ka galva ataudzē asti un aste — galvu. No neprātīgā nāk saprāts; no saprāta nāk bieži neprāts. Kur valda illūzijas, tur loģika (un piejēmtā, vēl, loģika!) rada disciplinēto neprātu. Ar neskaitāmām organizācijām un politisko partiju disciplinēto neprātu esam panākuši, ka nācījas vienības kupolam pazaudēta atslēga, — ka draud tas sagāzties. Un apakšā, uz zaļā klonā, katra tārpiņa astītei aug liela jo liela galva. Tavs vārds, jaunatne, politiķu svaru kausos nekritis. Jo zināms, ka lauku sētās, kur saimnieks skops un skaudīgs, suņi sevišķi nikni uz ubagiem. Kultūralā intelligēnce, kuŗas uzdevums staigāt no sētās uz sētu, lai paustu nācījas vienības ideju, pielīdzināta tagad ubagu kārtai. Tavs vārds, jaunatne, no jauna viņu godā celt!

Bet vārdi kā zvaigznes dziest un pazūd, izšķīst kosmiskās katastrofās, lai viņās no jauna uzliesmotu nerēdzētā gaismā. Ja esam apmaldījušies dzies-tošos vārdos, vārdos — kas pazaudējuši savu idejas svētumu un iekšējo siltumu, vai nav pienācis laiks atjaunot to nozīmi, — tos izceļot jaunā izpratnes gaismā. Bet tauta saskaldīta, — un ne no politiskām partijām vien! Pārtikušie, nabadzīgie, varaskārgie, skaudīgie, korporātvīvie, neorganizētie — kā saprasties tiem bez politiskās partijas tulka palīdzības! Kā vienoties par minimālo, kas vajadzīgs katrai godīgai, tiesiskai un taisnīgai dzīvei! Par taisnību — it sevišķi! Šī vārda suģestējošā vara ir āķis uz kuŗa uzķēras ne tikai mazā partijas zivtiņa, bet arī visai tautai var izraut gudrtības zobus, — ja vien tie palikuši.

Sociālā taisnība! Nacionālā vienība!... Vārdi, — dzies-tošie vārdi, par kuŗiem ne viens nedomā. Kas valsts dibināšanas laikā sludināts, tas šķiru naida tagad aprakts. Izteiktie vārdi, kā zvaigznes, pazuduši, — lai izšķīstu jaunā katastrofā, uzliesmotu jaunā gaismā.

Jaunatne! — un tavs vārds paliek vēl neizteikts. R o b. S p.

Somu māksla.

A. Gallēns-Kallela.

Adolfs Ratenieks.

Akadēmiskās jaunatnes izredzes.

Mūsu alma mater ieiet savā trīspadsmitā pastāvēšanas un darba gadā. Uzmācas pārdomas, ko viņš nesīs akadēmiskai jaunatnei, sevišķi redzot, ka latvju jaunatne šoruden ar vēl lielāku dedzību centās iekļūt augstskolas sienās. Ko panāksim mēs, kuŗi esam iekļuvuši viņās? Mēs neatlaidīgā studiju darbā smelsimies dažādas speciālas zināšanas, kalsim zināšanu ieročus ar pārliecību, ka izejot dzīvē varēsim pilnīgāk pielietot darbā visus savus jaunības darba sajūsmas pilnus radošus spēkus, nepārtraukti ceļot valsts un līdz ar to arī savu labklājību un apmierinot savu darba gribu. Bet ko rāda reālie apstākļi? Ko tie sola pašreizējos pasaules saimniecības krīzes apstākļos?

Nākošais gads būs vispirms smags studiju apstākļu, otrkārt smags darba lauka atrašanas un treškārt, smags vērtību pārvērtēšanas gads.

Pirmais. Universitātes līdzekļi tiek arvien vairāk sašaurināti. Tikai mazs studējošo skaits tiks šogad atsvabināti no lekciju naudas, tikai mazs skaits saņems stipendijas. Dažādu fakultāšu bibliotēkām ir jāatsakās no nepieciešamu un jaunu zinātnisku darbu iegādāšanas. Mācības spēkiem jāatsakās no ārņemju braucieniem, kur varētu iepazīties ar jaunākiem zinātnes sasniegumiem.

Otrais. Vienlīgi ar zinātnes „spožo kalngalu” sasniegšanu akad. jaunatne apmierinās tikai domās, rakstot iestāšanās eksāmena domurakstu. Arī neapmierina perspektīve būvēt tajā „Rīnužu ceļu.” Bet kādas ir reālas savu zināšanu pielietošanas radošā darbā un līdz ar to pilnīgākas savas eksistences nodrošināšanas izredzes mūsu akadēmiskai jaunatnei nākošā gadā. Par nozēlošanu nav attiecīgo datu par Latviju, bet pie mums apstākļi izveidojas apmēram tādā pašā veidā, kā tas novērojams Vācijā, Ziemeļ-Amerikas Savienotās Valstīs, Anglijā u. c. Apstākļi tur lielā mērā visur vienādi. Paskatīsimies Vācijā. Vācijas inženieru Savienības vadītājs tika apgaismojis šos apstākļus. Tie ir sekoši. Vācijas tehniskās augstskolās mācās apm. 40.000 studentu un katru gadu nobeidz apm. 8.000. No beigušiem pēdējos divos gados, kad valda saimniecības krīze tikai 20% dabū darbu pēc speciālitātes, 10% mācās tālāk, 20% dabū kautkādu darbu un 50% paliek pilnīgi bez darba. To skaitā, kuŗi dabū kautkādu darbu, pieder daudzie šoferi, kafejnīcu mūziķi, profesionālie dejotāji u. tml. ar augstskolas, dažkārt pat pirmās šķiras, diplomu kabatā. Citās akadēmiski izglīto nozarēs apstākļi nav daudz labāki. Vācijā pašreiz ir vairāk kā 30.000 aka-

dēmiski izglīto bezdarbnieku un jā-rēķina ar to, ka pēc pāris gadiem to skaits pārsniegs 100.000. Jautājot tiem, kuŗi ir jau gadu jeb divus atpakaļ beiguši augstskolas, ko viņi ir pēc beigšanas darījuši — atbilde nāk: meklējuši darbu. Pie tam nav sevišķu izredžu, pāriet no šīs „nodarbošanās” uz ražīgu darbu, sevišķi ja grib, lai tas būtu daudz maz piemērots iegūtām speciālām zināšanām. Par visiem šiem apstākļiem daudz runāts, daudz drūmas ainas attēlotas, šovasar Ženevā Tautu Savienības komisijas sēdē, apspriežot zinātnes un mākslas jautājumus. Pašreizējā saimnieciskā krīze izspiež no ražošanas procesa lielas strādnieku, tehnisko, personālu ierēdņu u. t. t. armijas. Augstākās zinātniskās iestādēs iegūtie ieroči paliek bez pielietošanas un protams „sarūs.” Ļoti ievērojamā mērā samazinā summas tautas veselībai un izglītībai. Tamdēļ, kā piem. Vācijā un Anglijā tūkstošiem skolotāju un ārstu paliek bez darba. Skolās samazina stundu skaitu. Vācijā nolemts ievērojami ierobežot skolu, slimnicu u. tml. būvju programmas.

Citur, kā pm. Dienvidslāvijā, slēdz veselās augstskolas jeb dažādas fakultātes. Paredzamā štatu un algu samazināšanas padarīs krietni smagāku mūsu akadēmiskās jaunatnes stāvokli. Tas lielais pulks kommittotņu, kuŗi strādā, cits jau vairākus gadus, kā papildu darbinieki, ar rūgtumu stāsta, ka viņiem atkal ir dots parakstīšanai raksts, kuŗā viņiem paziņo, ka tos ar pirmo oktobra atlaidīs. Un viņi strādā par atalgojumu, kuŗš ir zemāks, nekā bija līdz pagājušam gadam Vācijas bezdarbnieku pabalsts, nemaz nerunājot par Anglijas bezdarbnieku pabalstu lielumu.

Tiem, kuŗi gribēs atrast nodarbošanos, liekas šus parasti jāapmierinās ar noraidīšanu un, sakārā ar to, atsaukšanos uz saimniecisko krīzi, t. i. ka nekā nevar darīt, ka vainīga ir saimnieciskā krīze šī „nenovēršama dabiskā” parādība, būs jādzird, ka ir jāapmierinās ar šādu „likteni”, ir jācer un jāgaida uz labāku laiku iestāšanos, jādzird ka ir iestājusies zināšanām apbruņotu cilvēku „pārprodukcija”.

Visas pasaules akadēmiskā jaunatnē arvien asāk paceļas sāpīgs jautājums: vai tiešām nekā nevar darīt, vai tiešām ar saprātu apbalvotie saimnieciskās politikas vadītāji nevar radīt jaunus darba laukus, lai nebūtu tādas zināšanām apbruņoto cilvēku „pārprodukcijas”, lai netiktu tie izsviesti no saimnieciskā darba procesa. Lai varētu akad. jaun. visus savus radošos spēkus ielikt ražīgā darbā tehnikas un zinātnes progresā veicināšanai un līdz ar to arī savas vēl neizkoptās, neizveidotās dzimtenes un vispārējās labklājības pacelšanai. Vai tiešām jāapmierinās ar „likteni”, ar „nenovēršamiem dabiskiem krīžu likumiem”

Pārliecināsi garšīg. pusdienas

Dzirnavu ielā № 63.

Viens apmeklējums Jūs pārliecinās Stud. 5% letak.

un vienkārši „jāgaida” un „jācer”? Šie daudzie sāpīgie jautājumi liks akadēmiskai jaunatnei pārvērtēt daudzas vērtības. Tās pārvērtēt nāksies arī tai akadēmiskās jaunatnes daļai, kuŗa arī šinī lielo saimniecisko grūtību laikā, varbūt visu aizmirstot un sitoties ar trūkumu, gribēs strādāt zinātnisku, tehnisku pētījumu laukā, lai ar savu meklējošo garu ienestu kautko jaunu un arī no savas puses veicinātu zinātnes un tehnikas progresu. Tas vēl neilgi atpakaļ no visiem tika atzīts kā ļoti cildens darbs. Mūsu dziļi cienītais Rektors savā Universitātes gada svētku aktā runāja uz akadēmisko jaunatni par tehniku kā kultūras faktoru. Viņš norādīja uz tehnikas progresu kā uz pozitīvu kultūras un līdz ar to arī visas cilvēces dzīves veidošanas faktoru. Bet savādi paliek un it kā nesaprašanā jāliūkojās akadēmiskai jaunatnei apkārt, līdz ar šādu atziņu dzirdot daudzo oficiālo saimniecisko grūtību pētīšanas komisiju (kuŗas piedalās arī zinātnieki), dzirdot daudzo zinātnieku, sevišķi tautsaimniecības, tāpat pasaules saimniecības politikas vadītāju balsis, kuŗas vainu par pasaules saimniecības krīzi un viņas radīto bezdarbu, arvien sliktākām arī akadēmiskās jaunatnes izredzēm, uzveļ tehnikas progresam un līdz ar to arī tā tad zinātnes progresam. Viņi līdz ar to nostājas pret tehnikas progresu, kuŗš palīdzēja sasniegt līdzšinējo labklājības un kultūras stāvokli un kuŗš labprāt kā paklausīgs ierocis cilvēku rokās kalpotu tālākai labklājības pacelšanai un citai ar dabu. Uzreiz viņš izrādās par traucējumu un par dažādu nelaimju cēloni. Tehnikas progresam un mašinām tiek pieteikts karš un tiek aicināts atpakaļ no viņām. Tiek pat no zinātnieku puses slavēti tie saimnieciskās apstākļi kādi valdīja viduslaiku beigās un jauno laiku sākumā. No filozofiem pret tehniku un tās progresu ir nostājies slavenais „Rietumu boja ejas” autors Osvalds Špenglers savā pēdējā darbā „Cilvēks un tehnika”. Viņš pārmet arī to, ka baltās rases pārstāvji ir tehnikas progresu un zināšanas pārnesuši citu rasu pārstāvjiem, tas ir tā tad par to, ka palīdzējuši viņiem atvieglot cīņu ar dabu.

Visas šīs parādības, visi šie faktori arvien vairāk pēdējos divos smagos saimnieciskos katastrofā gados savīļņo visas pasaules visu, bet galvenām kārtam, akadēmisko jaunatni. Viņa līdz šim parasti apmierinājās ar zināšanu ieroču kalšanu un izejot dzīvē gaidīja un, ievērojot agrākos saimnieciskos un sociāliskos apstākļus, parasti arī sajēma, iespēju strādāt piemērotā darba laukā kā „pašu par sevi saprotamu dabisku lietu”. Tagad šī „pati par sevi saprotama dabiska lieta” nefunkcionē. Liels milzīgs Latvijas veidošanas un izbūves darbs gaida. Piekļūt pie šī darba gribētu arī darba sajūsmas pilna, zināšanām bruņojusies akadēmiskā jaunatne. Bet ir jādzird: darba neesot, esot jāgaida un jācer uz labāku laiku iestāšanos. Vai tikai jāgaida un jācer jeb pašiem šīs darba iespējamības, kuŗu ir bezgala daudz, jārada? Viss tas liks akadēmiskai jaunatnei daudzas vērtības pārvērtēt. Šāda veida smagi un sāpīgi jautājumi nepārtraukti skanēja šovasar semināros pie viena no lielākajiem pasaules saimniecības mācības pamatu licējiem, Kīles pasaules saimniecības institūta dibinātāju un direktora prof. Harmsa. Un kā liela atbilde uz šiem jaunatnes izmīsuma un meklējumu pilniem jautājumiem

Medicīnas studējošo izredzes.

Akadēmiskās intelligences pārprodukcija sākas Latvijā, to nevarēs noliegt. Bet daudzās Rietumeiropas valstīs un arī Amerikā šī tragēdija patlaban jau norisinājas. Ārstu, juristu, inženieru u. c. intelligento darbinieku pārpilnība visjūtāmāki ir atsaukusies uz Vācijas jauno paudzi. Gan arī pasaules kara sekas ar vācu tautai neizdevīgo versajas miera līgumu ir metušas šinīs svāros kausos arī savu smagumu, tomēr šie apstākļi vien nav izšķirošie. Pirmajos pēckara gados it sevišķi Vācijas valdība veicināja jaunatnes tieksmju piepildīšanos — pēc augstākās izglītības. Sekas: tagad intelligento bezdarbnieku armijas, kas valsti rada sarežģījumus ar savu pieslēšanās galējību (nacionālisma un komūnisma) ideoloģijai, bet ikdienas dzīvē neskaitāmās pašnāvības, kas sākot jau pārsniegt parasto „nelaimīgo milētāju” pašnāvnieku skaitu. Visjutamāk Vācijā krīzi ciešot ārsti.

Līdzīgs stāvoklis iestājies arī Šveicē, kas kā neitrāla valsts no pasaules kara tieši necieta. Arī tur pirmā kārtā ciešot ārsti, tad inženieri. Sniegtu kāda Vācijas medicīniskā žurnāla raksturojumu par ārstu apstākļiem Šveicē.

Studentu skaits Šveicē pēdējos gados audzis šādi: 1900. gadā — 2871 stud., 1910. g. — 4044 stud., 1914. g. — 4892 stud., 1920. g. — 7238 stud., bet sākot ar 1923. g. parādījusies cita aina — studentu skaits samazinājies, — sekas no iestājušās akadēmiskās intelligences pārpilnības.

Vēl raksturīgāka aina rodas salīdzinot studentu skaitu ar attiecīgo iedzīvotāju skaitu valstī:

1900. g. — 3.315.416 iedz. — stud. skaitu pieņemot par 100, 1910. g. — 3.753.293 iedz. — stud. sk. piej. par 142,6, 1914. g. — 3.863.964 iedz. — stud. sk. piej. par 170,4, 1920. g. — 3.869.160 iedz. — stud. sk. piej. par 253,5, un . . . 1924. g. — 3.917.800 iedz. — stud. sk. piej. par 220,4, 1927. g. — 3.950.000 iedz. — stud. sk. piej. par 204,9.

Iedzīvotāju skaits Šveicē laikā no 1900.—1924. g. pieaudzis par 18,2 %, bet studentu skaits par 125,4 %.

Medicīnas zinātnes straujā attīstīšanās pēdējos gadu desmitos izsauca nepie-

miem bija viņa priekšlasījums, kuru viņš šovasar noturēja Vācijas un ārzemju zinātnieku un visu kontinentu un rasu akadēmiskās jaunatnes pārstāvju priekšā. Viņš runāja par temu „Arbeit und Wirtschaft”, (Darbs un saimniecība) Un tur viņš teica jaunatnei: jā, tiešam pasaulē no vienas puses ir neaprobežotas patēriņa iespējamības. Pārtikas vielu patēriņš ir gan fizioloģiski aprobežots, bet pašreiz pasaulē, ievērojot vēl lielas cilvēces daļas nepietiekošu un nepilnīgu uzturu, vēl nav pat līdz pusei sasniegtas. Rūpniecības un citu ražojumu patēriņa iespējamībām nav nekādu robežu, jo nav nekādu robežu cilvēces labklājības līmeņa pieaugšanai. No otras puses ir neaprobežotas ražošanas un neaprobežotas jēlvielu iegūšanas iespējamības, ievērojot neaprobežotus tehnikas progresus. Tikai ir jāatver ar saprātu palīdzību, ar saimnieciskās sistēmas un saimniecisko vienību savstarpēju sakaru nepilnību izlabošanas palīdzību šīs savstarpējās iespējamības, atvērt šo atslēgu. Nepilnīgi izlietotas uzņēmumu ražošanas spējas, bezdarbā atrodošās kvalificētu strādnieku armijas, bezdarbā esošie akadēmiski izglītotās jaunatnes pārstāvji — viss tas gaida uz lielu ražīgu darbu. Darba ir pasaulē bezgala daudz, bezgala daudz ir radošu un ar zināšanām aprūpētu spēku pielietošanas iespējamības. Jaunatnei pašai ir jāpieliek visi savi spēki un spējas, lai ar saprātu palīdzību atslēgtu durvis uz neaprobežotām savu radošu spēku pielietošanas iespējamībām ražīgā, nepartrauktā cilvēces labklājības celšanas darbā.

Šos lielā skolotāja vārdus nevarēšu aizmirst un tie liks daudz pārdomāt. Tā tad trešais: nākošam gadam jābūt mūsu akadēmiskai jaunatnei smagam vērtību pārvertēšanas gadam. Par to tuvāk nākošo reizi.

Atskatoties uz visu konstatēto, redzam kāda ir mūsu izredžu zvaigzne, zem kuņas mēs stāvam uz mūsu alma mater trīspadsmitā pastāvēšanas gada sliekšņa.

ciešamību pēc attiecīgas nozares labiem speciālistiem, jo neiespējams kļūvis katram ārstam labi iepazīties ar visām medicīnas nozarēm, izsekot viņu ātrai attīstībai. Sākusies sīkā speciālizēšanās vienā nozarē arī izsauca ātru studentu skaita pieaugumu medicīnas fakultātē, bet šis pieaugums bija pārāk straujš, kamdēļ radusies krīze, kas atkal iespaidoja studentu skaitu, — tas sāka samazināties.

1900. g. Šveices universitāšu medicīnas fak. studēja 641 stud., 1920. g. 2061, bet 1929. g. jau tikai 1101. Līdzīgās attiecībās stāv arī fakultāti beigušo skaits:

1910. g. — 49, 1920. g. — 191, bet 1929. g. vairs tikai 117. Ja arī fakultāti beidz pēdējos gados mazāk kā īsi pēc kara, tad tomēr ārstu skaits vēl turpina pieaugt.

1900. g. Šveicē bija 1989 ārsti, 1920. g. — 2760, 1924. g. 3117, 1929. g. — 3365, vai 0,83 ārsti (1926. g.) uz 1000 Šveices iedzīvotājiem.

Lielais ārstu pieaugums vairs nesaņem ar dzīves istām prasībām. Pārpilnība. Rodas valsts dzīvē stāvoklis, kad viņas viena intelligences daļa — ārsti — cieš materiālā ziņā katastrofu, kas savkārt stipri pazemina ārstu zinātnisko līmeni. Pēdējā laikā klat vēl nācis jaunums, ko radījušas slimības kases un daž. apdrošināšanas s-bas ar savu zemo atbildību ārstiem par viņu darbu. Piejaucoties vēl klat politiskām kombinācijām, stipri cieš ārstu ētiskās normas.

Lai samazinātu medicīnas fak. studentu skaitu, Šveices ārstu organizācijas griezušās pie vidusskolu jaunatnes, vecākiem un audzinātājiem ar attiecīgiem uzskatiem, bet bez jūtamiem panākumiem. Tāpat arī ierobežojumi ar materiālā cenza un numerus clau-

Adolfs Ratenieks.

Latvija — „ein halbivilisierter Staat“.

Dzirdot šādu apzīmējumu, ar kuru Latvija nosaukta par puscivilizētu, resp. puskulturālu valsti, šo priekš katru latviešu augstākā mērā apvainojošo izteicienu, liekās ka tāds varētu celties vienīgi no Bermonda-Avalova vai citu tml. viru piemiņas rakstiem. Tādā gadījumā nebūtu vērts pie tā apstāties šī laikraksta slejās. Par lielu pārsteigumu šādu Latvijas apzīmējumu nācās ieraudzīt rakstā par Doma baznīcas jautājumu Šlezvīg-Holšteinas (Ziemeļ-Vācijā) vadošā studentu laikrakstā „Schleswig-Holsteinische Hochschulblätter” š. g. 1. jūlija numurā.

Vācijas akadēmiskā jaunatne būs vēlāk Vācijas valsts dzīves vadītāja, ar kuru pie tam mums, kas vēl tagad piederam pie akadēmiskās jaunatnes, nāksies uzturēt saimnieciskus un citādus sakarus. Tamdēļ un vēl aiz citiem iemesliem mums nav vienaldzīga tā informācija, kāda vācu studējošai jaunatnei tiek sniegta par mūsu dzimto zemi. Minētā rakstā, kuŗā kā citējumu avots ir uzrādīta „Rigasche Rundschau,” iet runa par „visus latviešus vienotīgo ienaidu pret vāciešiem” (pasvitrojums mans. A. R.), par to, ka Doma baznīcas būves laikā šeit dzīvoja tikai lībieši, ka tikai tie jēma dalību pie Doma baznīcas būves. Tālāk tiek sacīts, ka „lai nostātos pretim bezgala daudzām, sakarā ar vācu flotes apmeklējumu Liepājā, atjaunotām pasacijām par latviešu un vāciešu labām attiecībām, esot jāpieved daži dati” un starp citu tiek pievests, ka pateicoties izveistai agrārreformai ir atsavinātas „tikai vāciešu” muižas. Pieminot Lielās Gildes un Strēlnieku dārza atsavināšanas jautājumus, minētā raksta autors saka, ka „tam vajagot radīt tikai sākumu vēlākai vāciešu nekustāmo īpašumu atsavināšanai pilsetās.” Rakstu beidzot autors saka, „mēs katrā ziņā zinām labāk, ko var dot viena puscivilizēta valsts ar diviem miljoniem iedzīvotāju mūsu tautiešiem un līdz ar to visai vācu tautai.”

Sašutis par šādiem izteicieniem griezos pie kommlitoņiem, kuŗi stāvēja tuvu šim laikrakstam un tani studējošo organizāciju apvienībai, kuŗa šo laikrakstu izdod. Izrādījās, ka viņi Latvijas apstākļus nepazīst, bet ka šādu uzstāšanās attaisnojošo un ierosinošo faktoru viņi pieveda Latvijas Universitātes vācu tautības studējošo uzstāšanos sakarā ar Doma baznīcas lietu. Esot jāparāda

sus ievēšanu neattaisnojās. Sekoja arī neapdomīgi mēģinājumi paildzināt studiju gaŗumu, kamēr beigās atlika tikai s m a z i n ā t medicīnas fakultātes uzņemamo studentu skaitu. Šie ierobežojumi vēl nav paspējuši atsaukties uz ārstu krīzi labvēlīgi, jo ievesti tikai pēdējos gados, kamdēļ daudz jauno ārstu pēc dažu ārstu organizāciju ziņām ciešot trūkumu. Ja Šveicē tas varēja notikt, kur izglītības politika jau ilgāku laiku tiek vadīta pēc noteiktas plāna, tad jo vēl lielākas bažas rodas par Latvijas akadēmiskās intelligences rītdienu. Attiecīgie skaitļi mums runā vēl daudz jaunāku valodu kā Šveicē. Mūsu intelligento bezdarbnieku skaits š. g. aprīļa mēnesī jau sasniedzis 2800 (pag. g. 1710), no kuŗiem caurmērā 13% ir studējuši un 78% ar vidusskolas izglītību. Neaizmirsīsim, ka daudzi Rīgā dzīvojošie ārsti jau ilgāku laiku strādā klinikās kā volonteri (bez atalgojuma!), sevi mierinādami, ka pēc speciālista grāda iegūšanas izūdzīs visas raizes. Tomēr dzīve aiziet tiem gaŗām — valdošās partijas biedra karte šim brīžam ir izšķirošais ieteikšanas raksts un „speciālista diploms” pie slimības kases, apdrošināšanas s-bas vai slimnīcas ārstu pieņemšanas, „filistribas garu” nemaz nepieminot, Pēl. Zariņš, stud. med.

Igaunu un vācu studentu attiecības Tartū pēc laikrakstu ziņojumiem, zināmas visai mūsu saimei. Zīmīgākais, ka igauņu korporācijas izlēgušas no sava skaita vienu no vecākām igauņu korporācijām, par brāļošanos ar vāciešiem. Izlēgtā korporācija atrodas ļoti tuvās un draudzīgās attiecībās ar vienu latviešu stud. korporāciju Rīgā. Ja igauņi prata tā reaģēt pret vācu privāto teoloģijas Luterā akadēmijas

Paskaidrojums par izrunu, nozīmi, vietu

izlūdzos šādiem vārdiem: vibiņi, vida, videle, vidgrieži, vidriekši, vidrikste, vidriets, (kā ģenitīvs), vidtropis, vidzināt, vīga, vijaklis (ar ā?), vijale (ar ā?), vijoklis, vika(s), viķe, vikse, vilags (ar ā?), vilgt, vilkāt, vilāt, vilēt, vilakņi (ar ā?), vileklis (ar ē?), vildens (ar ē? kā ģenitīvs?), vilpiņš, vilksne, vilksts, vilkšņā iet, vilmete, vilzelis, vilcīgs, vimbas (siekalu nozīmē), vimbenis, vimbuksnis (ar ū?), vimbāties, vimbot(ies), vin(n)a, vin(n)e, vindedzis, vindelis, vindulis, vindolis, vinderlači, vindzoli, vinga, vinkalāt, vinkļoties, vinstēties, vira, virags (ar ā?), virba, virbals, virbastis, virpenastis, virbiņš, virba, virbens (ar ē? kā ģenitīvs?), virdze, virdzenēt, virdzināt, virknoties, virksne, virloks, vironis (kā ģenitīvs?), virpeles, virpulis (kā ģenitīvs?), virze, virzenes, virseles, virsināt, virzināt, virsnes, virsēji, virzt(ies), virpēt, virpt, vipatiņas, virpškināt, viras, virbe, virāt, virzēt, virģi, virģāties, virga, virska, virst (pag. virtu), virsuklis (ar ū?), virulis, vircka, vizes, viznes, vizilot, vizolot, vižināt, viska, visla, vizns, vistene (stāds), vistīmi, vistlāve, višķers (kā akuzatīvs?), vizot, vistilbe, vitēt, viurklis, vicenis, vicēties, vicāt, vidujāds, viskāt, vitot, vibis, vibaļa, vicka, viktēt, vikot, vilstoties, vinašs, vinguroties, virkšķis, vīrpata, virķele, virdava, virkšņi, vitrums, vitrināt.

Rīgā, Gertrūdes ielā № 3.

J. Endzelins.

atklāšanu Tartū, tad kas gan latviem bija jādara, kad dibināja ar valsts piemaksām Herdera institūtu, pret kuŗu tik noteikti nostājās daži mūsu Univ. mācības spēki.

zolidaritāte pret saviem tautiešiem. Attiecīgā informācija, kuŗa izsauca šādu Latviju apvainojošo izteicienu un nepareizu Latvijas apstākļu apgaismojumu esot bijusi vācu prese Latvijā un vācu tautības studējošo aprindās Latvijā. Raksturīgi, ka Rīt-Prūsijā studenti, kuŗi paši labāk pazīst Latvijas apstākļus, savā presē apgaismojot Doma baznīcas lietu bija daudz lojalāki.

Nožēlojamākais ir tas apstāklis, ka minētais Doma baznīcas jautājuma apgaismojums un sakarā ar to Latvijas nostādīšana par puskulūtrālu valsti Vācijas studējošās jaunatnes presē netiek izdarīta uz personīgas apstākļu pazišanas pamata, bet pamatojoties uz tādiem faktoriem, kā Latvijas Universitātes vācu tautības studentu uzstāšanās un viņu izteiktās domas un apstākļu apgaismojums.

Raksta autors pēdējos gados vairākkārt strādājis dažādās Vācijas malās kopā ar vācu studentiem ir atradis tos par sirsniem kommlitoņiem, un darba biedriem, kuŗi nebūt neuzskata Latviju par puskulturālu valsti un ir piedzīvojis lielāko savstarpēju cieņību. Tomēr vienu nevar aizmirst, ko viņi teica, ka ja kāds ārzemju studentu laikraksts būtu nosaucis viņu dzimteni par „puscivilizētu valsti”, tad tas droši vien izsauktu attiecīgas tautības studējošo pilnīgu boikotu Vācijas Universitātes.

Mēs latvi studentu prasam no vācu tautības studējošiem Latvijas Universitātē lielāku uzmanību savā uzstāšanās, jo tā vislielākā mērā atsaucās ārzemēs izsaucot tādus „solidaritātes aktus”, ka Latvijas apzīmēšana vācu akadēmiskā presē pa „puscivilizētu, puskulturālu valsti”. To atgādinām šinī brīdī arī sakarā ar tām jaunām nemierīgām domām, kādas sāk izskanēt sakarā ar Doma draudzes aiziešanu no Māras baznīcas.

Latvijas studējošie maksā tikai 80 latus sēmeistri un pateicoties tam Latvijas valdībai nākas piemaksāt par katru studentu apm. 230 latus gadā.

Nav jāaizmirst arī, ka šī „puscivilizētā valsts” Vācijai daudz vairāk dod, nekā jem no viņas, t. i. Latvijas ievēdumi no Vācijas parasti ir bijuši divreiz lielāki, kā Latvijas ražojumu ievēdumi uz Vāciju. Nav jāaizmirst arī, cik liels darba lauks ir Latvijā vācu tautības uzņēmējiem un kā pateicoties šim apstāklim latviešu tautības studējošiem ir bijušas relatīvi daudz mazākas nodarbošanās atrašanas iespējamības tirdzniecības, rūpniecības un banku nozarēs, nekā vācu tautības studējošiem. Niekas ir Vācijā nodarbošanos atradušo latviešu tautības pārstāvju skaits salīdzinot ar vācu tautības pārstāvju skaitu, kuŗi ir atraduši darbu Latvijā. Tā tad uz jautājumu, „ko var dot šī puscivilizēta valsts mūsu tautiešiem (t. i. vāciešiem) un līdz ar to visai vācu tautai” var atbildēt, ka dod daudz vairāk, nekā jem.

Vācu tautības studējošie pēc savas trokšņainās, tik spēcīgu atbalstu ārzemēs atradušās uzstāšanās Doma baznīcas lietā labāk aizgāja no Studentu padomes, nekā izpildīja to, ko no viņiem prasīja un kas bija viņu pienākums, t. i. nožēlot savu uzstāšanos pret Latvijas valsti un atvainošanos par to. Negribās ticēt, ka ja nāktos vēlreiz piedzīvot šādu uzstāšanos pret Latvijas valsti un ja šoreiz netiktu parādīta nožēlošana un atvainošanas, kas varbūt atkal izsauktu līdzīgus „zolidaritātes aktus” ārzemēs, kā tad pret to nesaceltos latviešu tautības studējošās jaunatnes nacionālā pašapziņa daudz lielākā mērā.

Doma vācu draudze negrib mierīgi sadzīvot kopā ar latviešu draudzēm Māras baznīcā un aizvainota aiziet. Šis „protesta” akts ir jau atradis atbalsi ārzemēs. Cerēsim, ka šoreiz neskatoties uz apkārt kļūstošām baumām tomēr vācu tautības studējošie patiks mierīgi un netaisīs atkal „troksni”, pret kuŗu šoreiz latviešu studenti nevarēs palikt tik vienaldzīgi. Mēs nevēlamies, ka aiz zolidaritātes pret šiem „trokšņa taistītiem” Vācijas akadēmiskā jaunatne nosauc mūsu Latviju par „puscivilizētu valsti”. Pret šādiem zolidaritātes aktiem un to izsaukšanu latviešu akadēmiskā jaunatne nevar palikt vienaldzīga.

Doc. Kulitans.

Skolas Padomju Krievijā.

Uz Padomju Krieviju braucu kā starptautiskā a u g s n a s pētnieku kongresa dalībnieks, kādēļ par pārējām turienes dzīves nozarēm interesējos tikai starptautiski. Arī par skolām tādēļ varu dot tikai vispārējas, nepilnīgas ziņas.

Isas ziņas par tautas izglītību un skolām kongresa dalībniekiem sniedza ekskursijas laikā, kuŗa notika pēc kongresa, Voronežas lauksaimniecības institūta sarakotajā izstādē. Šīs izstādes galvenais saturs gan bija Krievijas saimnieciskās dzīves pārorganizēšana (kolchozi, sovchozi etc.), bet varēja dabūt īsas ziņas arī par skolām.

Vispārējā skolu sistēma uzbūvēta tāpat, kā visur: pamatskolas, vidusskolas un augstskolas, pie kam pamatskolas no vidusskolām nav pilnīgi šķirtas, skaitās kā vienas skolas 2 pakāpes, kopā turpinājas 9 gadi; tad nāk augstskola (VUZ = Visšeje Učebnoje Zavedenje). Kā redzam, Krievijas vispārīgā skolu sistēma daudz neatšķiras no mūsējās: sagatavošanās uz augstskolu tikai par 1 gadu īsāka, nekā pie mums (ja neskaitām mūsu pirmskolu).

Par 9-gadīgas skolas programmas saturu un tāpat par viņā lietojamām mācības metodēm ievākt tuvākas ziņas nebija izdevības. Pēc t. s. „darba skolas“ (trudovaja škola) principiem, kuŗus lielieki deklarēja jau tad, kad īsu laiku valdīja Latvijā, mācībai jāpamatojas uz „sabiedriski derīgu darbu“ (obsčestven no poleznij trud.). Darbs darba skolā tā tad ir nevis tikai mācīšanas pajēmiens, līdzeklis mācības nolūku sasniegšanai, bet ir pats mērķis; šinī darbā jāražo sabiedrībai derīgi produkti; darbs kas nav „sabiedriski derīgs,“ skolā nav lietojams.

Šādi metodiskie principi uzliek darba skolas skolotājam ļoti grūtus uzdevumus, ja pēc šām metodēm ar skolēniem jāsasniedz noteikts z i n ā s a n u un vispārējās attīstības līmenis. Kādi panākumi ir iegūti Krievijas darba skolā, un vai mētie principi visā pilnībā arī tagad vēl lietošanā, man nav zināms.

Vispārēja obligatoriska pirmmācība (pamatskola) Krievijā gan deklarēta un attiecīgie dekreti izdoti un vairākkārt atkārtoti (jau ap 3 gadi atpakaļ), bet realizēta tā vēl tālu nav, par ko rakstīja 1930. g. augusta beigās Krievijas laikraksti; trūkst skolām telpu, trūkst skolotāju un t. l.

9-gadīgo skolu beigušie var iestāties

augstskolās (VUZ). Kā kādreiz senāk augstskolas un pat ģimnazijas Krievijā pastāvēja tikai muižnieku kārtas jauniekiem, tā arī tagad, oficiāli gan, laikam, visiem tiesība iestāties VUZ'os, bet īstenībā tur uzņemot tikai tagadējās privileģētās šķiras — proletāriešu jauniešus, pārējos, pat ierēdņu (služaščich) bērnus pielaizot tikai tad, kad ir brīvas neizmantotas vietas. Lai saviem bērniem iegūtu tiesības iestāties augstskolās, daudzi neproletāriskie vecāki (bijušie īpašnieki, inteliģenti etc.) cenšas proletārizēties, kas visvieglāk izdarāms iestājoties fabrikās vai citos uzņēmumos par fiziskā — „melnā“ — darba strādniekiem, vismaz uz to laiku, kamēr bērni iekļūst augstskolā. Var arī paši buržuāzisko šķiru jaunieši iegūt šo privileģiju, ja viņi oficiālā kārtā deklarē, ka atsakās no saviem piederīgiem, pārtrauc ar viņiem jebkādas sakarus un iet fabrikā strādāt.

Augstskolas ir universitātes un dažādu tipu citas augstskolas. Tehniskās augstskolas saīsināti sauc VTUZ'i. Augstskolas atrodas pa lielāki daļai tur, kur viņas bija jau priekš kara, bet ir nodibinātas arī jaunas, piem. Gruzijā Tiflisā lauksaimniecības institūts. Vistuvāk dabūju iepazīties ar iekārtu un tagadējiem uzdevumiem tanīs augstskolās, kuŗas apmeklējām. Viena no tādām ir Maskavas bijusē Pētrovska-Razumovskaja lauksaimniecības akadēmija, tagad nosaukta par Timiņzeva akadēmiju. Šās augstskolas tagadējos uzdevumus raksturoja un ar viņas iekārtu kongresa dalībniekus iepazīstināja viņas tagadējais rektors Šeflers savā apsveikšanas uzrunā. Akadēmija sadalās atsevišķos institūtos, piem. augkopības-augsnaszinības, kultūrtehnikas, lopkopības, oikonomiskais etc. institūti. Akadēmija gatavo darbiniekus sociālistiskām lauksaimniecības lielsaimniecībām-sovchoz'iem (sovetskija chozjaistva), kādēļ arī viņas oficiāls pilns nosaukums ir: „Sociālistiskā lauksaimniecības lielražošana akadēmija Timiņzeva vārdā“. Akadēmijas uzdevums bez tam esot izlabot līdzšinējās zinātnes kļūdas, kā piem. Lībiga likumu, ka uzņēmuma ražība nepieaug proporcionāli ieguldītam kapitālam un darbam, bet lēnāk. Pieaugums topot proporcionāls, kad uzlabojas sociālie apstākļi, ja kapitāla un darba ieguldījums organizēts uz kolektīvizācijas un sociālistisma principiem, kā to pierādījuši

Markss un Leņiņš, jo ražība ir atkarīga ne tikai no augsnas īpašībām, bet arī no darba organizācijas. Tādi ir, pēc Šeflera vārdiem akadēmijas tagadējie uzdevumi. Tamlīdzīgi uzdevumi ir arī citām augstskolām.

Kā jau minēts, augstskolās iestājas jaunieši, kas beiguši 9 gadu skolu. Bez tam pie dažām augstskolām ir atsevišķas fakultātes, kuŗas uzņem arī skolas nebeigušus strādniekus (rabočije fakulteti = rabfak'i). Šo fakultāšu audzēkņi neesot studenti, bet tikai gatavojoties uz iestāšanos augstskolā; kad viņi šo fakultāti sekmīgi beiguši, tad tikai viņus uzņemot augstskolā un pielīdzinot pārējiem studentiem. Daudzi no rabfaku audzēkņiem nemaz netiekot līdz augstskolai.

Pie augstskolām strādā daudzi ievērojami, jau priekš kara pazīstami zinātnieki, piem. D. N. Prapišņikovs, Viljams un c. Daudzi nākuši arī no jauna klāt. Zinātnieki, kuŗi, vai nu nav varējuši iedzīvoties jaunos apstākļos, jeb ko noziegušies pret padomju varu, pakāpeniski likvidēti; viņu vietā daudz jaunu, bet maz piedzīvojušu spēku.

Padomju valdība piešķir augstskolām daudz līdzekļu; iespaids tāds, ka zinātnes veicināšanai līdzekļu neželē, bet galvenā kārtā gan praktisko zinātņu veicināšanai, t. s. „tīras zinātnes“ izpelnās mazāku ievērtību un pabalstu.

Bez kārtējām augstskolām ir vēl „universitātes“ pie lielākiem t. s. sovchoziem (padomju saimniecībām), kuŗas mācās šo saimniecību strādnieki un jaunatne. Ar šo skolu iekārtu un programmām tuvāk neesmu iepazīties.

Studējošā jaunatne un jaunie zinātnieki, cik var vērot, tic komūnisma politikai, pat sajūsmināta. Savādi tikai tas, ka komūnistu jaunatne nav izveidojusi sev jaunu idealismu. Tas izpaužas viņu dziesmās: viņi dzied tās pašas vecās „revolucionārās“ dziesmas, kuŗas dziedāja sen pirms pasaules kara, kā piem. „Dubinuška“, Steņka Razin, par caļa valdības cietumnieku un trimdnieku likteni etc.

Beidzot vēl būtu jāpiemin Padomju Krievijas zinātniskās iestādes, kuŗām nav pārdarījis uzdevumu, kuŗas tā tad nav skaitāmas pie skolām. Šādu iestāžu Krievijā vairāk, piem. „Zinātņu akadēmija“, Leņina lauksaimniecības akadēmija un c. Šās iestādes ļoti labi apgādātas ar pētīšanas līdzekļiem. Organizē arī daudzas jaunas.

Kommilitoni - laureāti.

Godalgas par sacensības darbiem izpelnījušies: —

Stud. arch. Jānis Jaunzems pirmo god. par darbu „Guļkoku būvju savienojumu elementi lauku būvniecībā“. Stud. arch. Roberts Legzdīņš otro god. par darbu „Kādas arhitektoniski nozīmīgas būves vai būves daļas pētījums ar uzņēmumiem“.

Stud. fil. Regina Ploša pirmo god. par darbu „Moljērs latviešu literatūrā“. Stud. fil. Jānis Rudzītis pirmo god. un Emīls Gailis, atzinība par darbu „Tautas dzejas ietekme latviešu literatūrā“.

Stud. ing. Jānis Dripe pirmo god. par diplomdarbu „Šosejas dzelztilta projekts pār Daugavu Rīgā“, stud. ing. Alberts Āboliņš par — „Nicas polderu projekts“, stud. ing. Verners Klaviņš — „Dzelzs betona viadukta projekts pāri Liepājas ielai uz Torņakalna-Zasulaukalinijas“ un stud. ing. Alfons Kupiers — „Stendes upes regulēšanas projekts“.

Stud. agr. Pētera Pamera diplomdarbs — „Mūsu ganības un viņu zeltmeņu botāniskais sastāvs“ un stud. silv. Arnolda Jēkabsona — „Finieru rūpniecībā noderīgās bērzu koksnes mehāniski tehniskās īpašības“.

Stud. rer. nat. Nikolaja Dellem pirmā god. un Reinim Kampem atzinība par darbu „Pētījumi par bruņu zivju atlieku ieguvuma veidiem Latvijas devona smiltis iezī“.

Stud. mech. Arnoldam Pampem pirmo god. par diplomdarbu — „Rīgas-Ogres dzelzceļa elektrofikācija“ un ar otrām god. stud. mech. Artūra Dūņa diplomdarbu „Hidrauliskā spēkstacija uz Daugavas pie Kokneses“ un stud. mech. Jāņa Groša diplomdarbu „Jelgavas pilsētas tramvajs, ietveot vasarnīcu rajonu“.

Stud. oec. Jānim Zivertam otro god. par „Latvijas tautsaimniecības struktūra“.

Stud. teol. Edmundam Šmitam pirmo god. un Klāvam Siliņam otro god. par „Inspirācija psiholoģijas gaismā“.

Stud. med. vet. Viliam Bērziņam pirmo god. par darbu „Gramas krāsošanas metode pielietošana streptononu diferenciācijā“.

Chēmijas fak. izspriestas divas otrās godalgas no Latvija aptiekaru biedrības par darbu „Savākt datus par tautas dziedniecības lietajamām drogām Latvijā“.

Arnolds Jansons.

Sīkie mirkļi.

Veltījums stud. iur. V. S.

Ir mirkļi īsi — tādi — gluži sīki,
Kas slepus dvēseli mīl apciemot,
Kas sirdi noskūpstā tik dziļi — svēt-
svinīgi
Un atkal aiziet, skumji atsmaidot...
— Un atkal aiziet... Nogrīms
mūža reidā,

Kur gadu viņi smagi pāri gulst —
Un tikai kādreiz atdzimst sapņa veidā,
Un sirds tad deg un sirds tad tvīkst
un mulst...

— Un sirds tad sauc un sauc pēc
mirkļa sīkā,
Pēc mirkļa īsā, kas reiz šķita dairs...
Kas izzuda — kā tālē bezgalīgā —
Un sirdi karsto — nenoskūpstis vairs...
— Un sirds tad jūt: cik svēti bij
šie mirkļi.

Šie mirkļi, dvēselē kas sāpes krāj,
Kas brīžam atspuldz it kā zelta irkļi —
Un atkal izgaist, mūža reidā stāj...

Draugs, mīlais, atceries: ir mirkļi —
tādi — sīki,
Kas slepus dvēseli mīl apciemot.
Kas sirdi noskūpstā — tik dziļi —
svētīsvinīgi
Un atkal aiziet... aiziet — atsmaidot...

Zandis.

Zinu...

Redzu —
Dzidra ūdens strūkļa
Jautra gaisā skrej.
Sīt ar spēku pretīm saulei,
Gaiši dzirkst un skaļi smeļ.
Jūtu —
Savu ilgu balsi,
Kad tā laimē smeļ.
Pārgalvīgi sirdi šūpo
Kvēlu asins prieku lej...

Zinu —
Skaistā ūdens strūkļa
Spēji atkal sīks.
Palīks valga kristallrasa,
Jauni asni koši dīgs.

Arī —
Manu ilgu sapņi
Reizi klusi klūs.
Tomēr manā mazā sirdī
Mūžam saules kvēle būs...

Teātris.

Beidzamās nedēļas mūsu mākslas dzīvē notika liela nelaime — nodega Dailes Teātris. Pedējais pēc neilga uzspiesta pārtraukuma atradis tagad sev patvērumu Zīdu teātra telpās un atkal atjaunojis savas izrādes. Lai kaut cik mazo vecmodīgo Zīdu teātra skatuvīti piemērotu savam modernām prasībām, tad Dailes teātra vadītāji to pārvērtuši līdz nepazīšanai, plebūvējot īstai vecai skatuvītei priekšā vēl otru papildus skatuvīti. Izrādes norit ar parasto māksliniecisko gatavību un veiksmi, kaut gan aktieriem jāstrādā arkatīgi grūtos aizkuļis apstākļos. Zīdu teātrim nav nekādu blakus telpu aktieru gardrobēm, ģērbtuvēm, dekorācijām. Aktieri pa izrādes laiku pārģērbjas un uzturas turpat aiz skatuves starp dekorācijām. Tomēr Dailes Teātris varonīgi cīnās. Sevišķi studējošai jaunatnei nevajadzētu piemirst viņu tādā brīdī, un jo kuplā skaitā apmeklēt tā izrādes Skolas ielā 6.

Pa to laiku Nacionālā Teātri notikušas divas saistošas pirmizrādes.

Kā pirmo uzveda mūsu paša latviešu rakstnieka, jauna autora Ziverta, lugu — Nafta — Ziverts vēl pavisam jauns rakstnieks. Nafta — viņa pirmais darbs, kas parādās uz skatuves. Jau spriežot pēc šī darba jāsaka, ka Ziverta persona mums ir radies jauns īsts dramatisks rakstnieks. Zivertam vēl maz rutinas, viņš pagaidām pielaiž daudz kļūdu, bet viņam piemīt tas dārgākais — īsis, neviltois skatuves instinkts, dramatiķa intūcija. Arī ar māksliniecisku jaunradošu drosmi un izdomu viņš apveltīts pietiekošā mērā.

Nafta — fantastiska luga, sapnis. Viņas pamatos ņemta iedomā, ka Latvijā iespējams atrast naftu. Bet šai naftai Ziverta lugā nav vairāk nozīmes kā īpatnējam, laikmetiskam izteiksmes veidam. Lugas būtība meklējama kaut kur pavisam citur un proti — filozofiskā plāksnē. Ziverts savā dramatiskā darbā mēģi-

nājis atrisināt tādu psiholoģisku problēmu — kā un par cik mainās cilvēka psīche līdz ar viņa apkārtejiem apstākļiem. Ziverta luga rakstīta ainās (modernais princips) dramatiski diezgan labi sakapinātās. No personāžiem lieks — Purva velns. Bet, varbūt, ka tur inscenējuma vaina. Režisors šo sapni, šo fantāziju bija tveris kā visistāko realību un pielotojis viņa inscenēšanā tos pašus principus, ko tas izmanto Blaumaņa lugās. Bet šī luga, pēc mūsu domām, prasa pavisam citu uztvērumu. Dekorācijas veidas.

No tēlotājiem pirmā vietā mināms Saberts galvenā lomā, sākumā labs, pārliecināts uz beigām par daudz neisti teātrāls. Tad Zariņš kā priekšstrādnieks (ļoti vienkāršs, izturēts tēls) un beigās Liliņa Erika studentes lomā (sirsniņa izjūta).

Otrā Nacionālā teātra novitāte vācu jaunākās rakstniecības ievērojamā dramatiķa Cukmeiera luga — Kepenikas kapteinis. Avantiūristiskais gadījums ar kurpnieku Vogtu, kas liets šīs lugas pamatos, tiešām patīss gadījums un noticis neilgi pirms kara Vācijā. Beidzamā laikā šim it kā niecīgam pirmkārt notikumam vācu jaunākā rakstniecībā piegriezta liela vērība. Tā bez minētā Cukmeiera šo vielu vēl apstrādājis garā stāsta arī kāds vācu jauna-laiku prozaiķis Šeflers. Pedējais ļoti tuvi pieturējies savā darbā īstenībai, notikumus atēļojis tieši tā, kā viņi dzīvē norisinājušies. Turpretim Cukmeiers savā lugā daudz ko pielicis no sevis klāt, paceļot vienkāršos avantiūristiskos notikumus dziļos, būtiskos augstumos. Tāmdēļ arī Cukmeiers savu dramatisko spēli nosaucis par īstenības pasaku. Luga uzbūvēta vienkāršās vienā uz otru saliktās ainās, kas saistās savā starpā ar to, ka yisām viņām cauri iet viena cilvēka liktenis ciņā ar apkārtejiem dzīves apstākļiem. Tā ir drāmas pirmās pakāpes forma, kas robežo ar liriku.

Lugai liela literāriska vērtība. Viņa uzrakstīta ar lielu jaunradošu izdomu, jūsmu un cilvēcību, jo autors spējis pietēt domai kā dziļš un ass dzejnieks.

Kepenikas kapteinis var uztvert divējādi. Vispirms kā asu, māksliniecisku satīru par pirmkārt Vāciju, kur vīrsnieka mudiņš bija viss, kur cilvēks sākas tikai no ūniformas. Bet var šo lugu uztvert arī kā atsevišķas personas individuālo, psiholoģisko drāmu. Nacionālais Teātris savā Kepenikas kapteinā inscenējumā pieturējies pie lugas otra veida uztveres un vairāk izcelis šinī lugā apslēpto alku un ciņu pēc istas cilvēcības. Arī Osis, kas tēlo Kepenikas kapteinu, uztvēris šo lomu tādā garā, cenzdamies

atstāt iespaidu vairāk uz skatītāju līdzjūtības jūtām.

Amtmans—Briedītis visumā Kepenikas kapteinī inscenējis ar lielu māksliniecisku prasmi. Neapšaubāmi izrāde atstāj iespaidu. Sevišķi padevušās režisoram scēnas — cietumā, pie stacijas atējam, fabrikas direktora kabinetā, arī nakts patversmē. Liekas, pēc mūsu domām, rauta aina un aina restorānā, kur iedzīvotāji smeļ par izmulģoto pilsētas valdi. Ne visai iespaidīga arī scēna pie mudiņu židīņa.

Tulkota luga ar lielu rūpību. Viņa rakstīta dažādos vācu valodas dialektos, tamdēļ tulkošana bijusi neapšaubāmi ļoti grūta. Tikai tulkojais pielaidis vienu kļūdu — izmetis dažas vietas, kas apgrūtinā saturu pareizo uztveri. Tā, piem. nevar tagad nojēgt, ka mudiņi, kuŗu nopērk kāds gvardes kapteinis pirmā ainā, ir tas pats mudiņis, kuŗu Kepenikas kapteinis pēc tam vēlāk iegādājis pie krāmu židīņa.

Kā mēs jau atzīmējām, galveno lomu — Kepenikas kapteinu — tēlo viens no mūsu tagadnes lielākiem aktieriem, Jānis Osis un tēlo ar izcilu panākumiem. Kurpnieku Vilhelmu Vogtu tas veido kā labu salauztu cilvēku, kas beidzot novests līdz izmisumam, saceljas par savu cilvēka cieņu. Bet var šo lomu uztvert arī pavisam savādāk, piem. kā to dara Verners Krauz Vācijā. Tas to tēlo vairāk kā asu rutinētu blēdi, kas cietumos pāvērst par īgnuma, žults un atreibības kāres pilnu cilvēku.

No pārējiem tēlotājiem palika atmiņā vēl Lagzdīņš kā cietuma priekšnieks un Podnieks kā fabrikas direktors (lielisks, smalki izturēts tips).

—Kepenikas kapteinis— neapšaubāmi ļoti vērtīga izrāde un studējošai jaunatnei viņa sīti ieteicama. Pēc seklības un banalitātem reiz atkal plūst divi domājoša iejūtoša cilvēka vārdi, kas sacēļ skatītājos dziļas pārdomas, pie kam modernā saistošā dramatiskā formā un skaistā izpildījumā.

Dzēka Londona jaunākais stāsts „Magonu kļava“, kas nejausi atrasts rakstnieka materiālos, esot labākais stāsts ko amerikāņu literatūra devusi kultūrai pasauļei. Oktobrī Parīzes žurnāls „Argozi“ sāksot viņu iespiest.

„Grande Revue“ žurnāls Parīzē izvedis anketu starp zinātniekiem par poēzijas saistību ar zinātni. Parīzes observatorijas astronoms Džakobini atbildējis, ka neieredzot poēziju, jo nesaskatot saistības starp zinātni un poēziju. Jo zinātne esot patiesība, bet poēzija meli, — tur nevarot būt nekā kopēja.

Korporāciju netaktiskas rīcības atskanas Studentu padomē.

Plenārsēde 1931. g. 24. sept.

Prezidijs ziņoja, ka par jauno virtuves pārvaldnieku pieņemts līdzšinējais virtuves komisijas priekšsēdis K. Gulbis, kuŗa vieta nozīmēta A. Prāms. Šim materiālā ziņā ļoti labi nostādītam amatam bijuši pieteikušies apm. 30 kandidāti: gan studenti, žurnālisti, viesmīļi, izbijuši augstāki valsts ierēdņi u. t. t. Jāatzīst, ka no visiem kandidātiem Gulbis bija arī vispieņemamākais. Nacionālo studentu b-bu frakcijā notikušas pārmaiņas: līdzšinējais studentu padomes loceklis H. Ozoliņš dažādu apstākļu dēļ no studentu padomes izstājies. Viņa vietnieku līdz nākošai sēdei nozīmēs L. N. St. B-bu Savienība.

Studentu grāmatnīcai esot cerības tuvākā laikā pārcelties uz kādu no Kr. Morberga namiem, tiklīdz tur atbrivosies izdevīgākas veikalas telpas. Vecās ēkas jaunajās telpās drīzumā grāmatnīca atvērs grāmatu galdu līdzīgi virtuves tējas galdam.

Ārlietu biroja locekļi A. R. a. u. d. z. e. p. s. ziņoja par SELL konferenci Kauņā un CIE kongresu Bukarestā. Kauņā atkal no jauna somi pacēlušī jautājumu par Polijas studentu pārstāvju uzņemšanu SELL'ā kā novērtējums, kam uz asāko pretojušies lietuvji, kamdēļ no ražīga darba nekas neiznācis. Bukarestā notikušā CIE kongresā kā arvienu šķēlšanos radījušas asās attiecības dažu Eiropas tautu starpā, taisnību sakot, konkurence un cīņa hegemonijas dēļ frankoslavu un anglosakšu nogrupējumu starpā. Līdz šim valda frankoslavu nogrupējums, un šini kongresā arī nekādas pārmaiņas vadībā netika pānāktas. Z. Amerikās Sav. valšķu pārstāvis gribējis gan panākt CIE darbības centralizāciju Ženevā, kas tomēr neesot ieguvis 3/4 balsu vairākuma, kas izņemšanai nepieciešams. Nākošais CIE kongress notiks 1932. g. Rīgā, reizē ar vispasaules studentu juristu kongresu.

„Ū. S.“ iegādājies otru laivu — treniņiem.

Debatēs konkordiju pārstāvis A. T. i. c. m. a. n. i. s. pārmeta prezidijam un „Ū. S.“ vadībai izšķērdību un vieglprātīgu rīcību, iegādājoties otru laivu uz nākošā gada budžeta rēķina, kas neesot attaisnojams vispārējās saimnieciskās krīzes laikā. Tāpat netaktiska rīcība esot pielaista no „Ū. S.“ vadītāja R. Plūmes, kas pag. vasarā notikušos VII. dziesmu svētkos organizējot kārtības uzturētājus dziesmu svētku laukumam — Esplanāde, tas esot izraudzījies tikai no korporācijām, par ko arī pārējā sabiedrībā esot bijušas dzirdamas dažādas valodas.

Korporāciju pārstāvis Spilva ironiskā tonī mēģina jautājumu noskaidrot, bet pēc viņa socialistisko studentu pārstāvis Robežnieks nāc ar daudz asiņiem uzbrukumiem „Ū. S.“ darbībai, pārmetot lietderības trūkumu ar ārzemju futbola trennera algošanu, iztrūkumu

Kādā no savām runām, Francijas Izglītības ministrijas galva, Heriot, izteicies sekoši:

Parīzes universitāte tiecas pēc savas vēsturiskās lomas un šai ziņā tā tuvojas „Montagne Saint-Genève“ universitātei, kas uzņēma studējošos no visām pasaules valstīm. Universitātē skaitās ne mazāk kā 23 ārzemju studentu organizācijas. Statistika rāda: uz 22397 franču studentiem skaitas 7454 ārzemju studentu, t. i. 1/3 daļa. Docenti un daži profesori šo ārzemnieku pieplūdumu izskaidro ar visā pasaulē labi pazīstamo Parīzes universitātes vārdu. Kāds tiesību-zinātņu profesors vēl piebūdis, ka ārzemju studējošo skaitu iespaido šo studējošo propaganda ārzemēs. Pret ārzemju studentiem jāizturas ļoti rezervēti un viņu jautājums ir delikātas dabas. Viņi nāk no visām pasaules malām, dažādām rasēm. Ārzemniekus var sadalīt divās kategorijās: — tie, kas Francijā atbraukuši meklēt kultūras pilnību un aizbrauc atpakaļ, un tie, kas paliek. Pirmie pa lielāku daļai ir bagāti un dažāda vecuma. Par visu maksā bez lielākas kaulēšanās. Bet tā ir viņu kļūda. Franču studenti viņus uzskata par atbildīgiem pie dzīvokļu augstajām maksām studentu kvartālā, kas spiež viņus dzīvot ārpus viņu teritorijas. Daudzi dzīves sikumi un ierāšas viņu dēļ ir grozījušies. Franču studenti pat uzsver, ka Latīņu kvartāls drīz paliks eksotisks. Ārzemniekus arī citā nozīmē franču studenti ne visai ieredz, un proti: — Franču klasiskais students tips līdzinās tam agrāko laiku studenta tipam, kas atzina milu ar midinetēm, kas ir jaunas un trauslas, bieži bez jeb kādām prasībām, kuŗām studentu paaudzes pietiek kā tradīcijai. Tagadējā laikmetā šis midinetes ne katram sa-

SELL studentu olimpiādes rīkošanā, sporta laivu iegādē u. t. t. „Ū. S.“ futbola komanda neraugoties uz lielisko trenneru, esot palikusi vienā no pēdējām vietām, bet SELL olimpiādē latvju studenti blakus lietuvjiem palikuši pēdējās vietās. Korporācijas domājot tikai par savu reprezentēšanos, bet ne par studentu stāvokļa uzlabošanu.

Vienotņu pārstāvis P. Z. a. r. i. ņ. š. objektīvi noskaidroja minētos jautājumus, aizrādot uz „Ū. S.“ vadītāja Plūmes enerģisko darbību, kas, diemžēl, dažreiz neesot bijusi iecietīga pret dažām latvju studentu organizācijām, kamdēļ arī saprotama konkordiju pārstāvja uzstāšanās. Uzaicinājumu no dziesmu svētku b-bas noorganizēt dziesmu svētkos kārtību kopīgi ar skautiem, studentu padomes prezidijs sajēmis divi nedēļas pirms dziesmu svētkiem un tālīn arī pilnvarojis „Ū. S.“ priekšsēdi R. Plūmi piedalīties dziesmu svētku noorganizēšanā kā studentu padomes pārstāvi. Ja nu tagad

sniedzamas. Šis dāmas tagad meklē stabilu stāvokli un nenododas fantāzijām. Students ar 800 franku mēnesi nevar pildīt viņu prasības. Tādēļ ārzemnieki viņu labvēlības iegūšanā ir laimīgāki. Sacītais nav vienīgais iemesls, kādēļ franču studenti izturas rezervēti pret ārzemju studentiem, bet kā viens no iemesliem tas tomēr ir.

Otra studentu kategorija ir nabadzīga. Dažiem tā prasa lielu heroismu. Politiskā un reliģiozā nozīmē tie palikuši bez tēvijas, jo daudzi no tās izdzīti. Viņi nāk uz Franciju, ar to pārliecību, ka dzīve būs iespējama un katrs viņiem sniegs palīdzīgu roku. Viņi bieži maldas. Un tas nav retums, ka viņu īgnums vērsas pret mums. Nekādā gadījumā tie negrib braukt atpakaļ, jo lielāki daļai no tiem nav arī kur palikt. Propagandas nozīmē viņi ārzemēs nespēlē nekādu lomu. Otrādi, viņi Francijā rada konkurenci.

— Jūs domājat ka mēs pārspējam? — man jautāja studenti. Ejat uz medicīnas fakultāti. Tur viņu jautājums ir visasāks. Pierakstīšanās nav vēl nobeigta, bet no pagājušā gada franču studentu skaits ir palielinājies par 96, bet ārzemnieku — par 221. Ārzemju medicīnas studenti, kas ieguvuši savas valsts diplomu, cenšas iegūt tādu arī Parīzes universitātē, kuŗš nedod gan tiesības praktizēties pie mums, bet kuŗš paceļ viņu prestižu savā valstī. Iepazīnušies ar mūsu kultūru, atgriezoties pie sevis mājās, viņi ir lielākie mūsu zemes propagandētāji.

Vai to var teikt par citiem, kuŗu ir vairākums? Atbraukuši pa lielāku daļai no Centrālās Eiropas, nezinot ne vārda franciski, viņi dzīvo izolēti, atsevišķās grupās un nav viņiem cita mērķa, kā iekārtoties Francijā. Kā lai

Plūme aizbildinājas ar pārāk īso laiku (...), tad šāds aizbildinājums neiztur kritikas, jo studentu organizāciju un visu studentu padomes locekļu adreses viņam bija pietiekamas. Sabiedrības lielākās daļas atsauksmes par kārtības sargiem — studentiem bija diezgan jaunas. Vairāki skautu vadītāji izteikušies, ka bravūrigie „burši“ skautiem tikai traucējot kārtības noorganizēšanu.

Kaut arī SELL olimpiādes gaitā viss noritēja pēc kāda stingri izstrādāta plāna, tomēr jāatzīst, ka ne jau „Ū. S.“ vadība ir tā vienīgā vainīgā latvju studentu vājo sasniegumu dēļ. Mūsu studenti par sportu līdz šim vispār ir interesējušies maz. Viena daļa, piem. studentu padomes socialistiskās frakcijas līderis J. Robežnieks brauc gan uz Vīnes „sarkano olimpiādi“ kā Latvijas SSS pārstāvis, bet ignorē latvju studentu kopējo lietu, nepedalīdamies starptautiskās studentu olimpiādes Latvijas studentu sportistu komandā, kur viņam kā labam sportistam būtu vieta

viņi seko lekcijām un liek eksāmenus? Brīnīgi! Valdība gan tos pievelk propagandas mērķiem, kas tomēr netiek sasniegti, jo viņi paliek pie mums. Neraugoties uz šo studentu nacionālītāti, tie bouda zināmu vienlīdzību ar mūsu bakalauriem. Naturalizācija nav nepieciešama. Kaŗa laikā tie var nodoties privātai praksei, bet frančiem jāiet uz fronti. Savādākais ir tas, ka nav diplomātiskas konvencijas, pateicoties kam viņi var pretendēt uz Valsts diplomu. Ir atrasta tikai ļoti veca konvencija, saskaņā ar kuŗu tie var nobeigt universitāti Francijā. Ne — vairāk!

Šis stāvoklis radījis vairākas seksekvences: medicīnas studijas, kur ļoti daudz praktisko darbu, ir bieži apgrūtinātas no liela studentu pieplūduma. Sešdesmit studentu pie vienas gultas, — lūk kas apgrūtinā darbu un novērošanu. Ja divi trešdaļas ir ārzemnieku, tad vienai trešai daļai franču studentu ir jāpiecieš pārestība eksāmenu nolikšanā. Starp citu, medicīnas profesija Francijā prasa morālas un intelektuālas īpašības, kas dibinās vispirms uz pilnīgas franču valodas pārvaldīšanas. Šie ārzemnieki, kas vēlāk praktizē pie mums, rada vēl vairāk traucējumu.

— Mēs neprasam drakoniskus līdzekļus”, teica man kāds students, bet mēs pagēram mūsu aizsargāšanu. Senātoriem jāierosina likuma projekts, kas noliegtu naturalizāciju tiem studentiem, kas vēlas uzsākt ārsta praksi Francijā un pieprasītu no viņiem bakalaura grādu. Vienlīdzības atcelšana vēl neko nenozīmē. Šis likums būtu apsvēicams un, kā viegls šķērslis, tas samazinās svešnieku ieplūšanu. Bet kad par šo likumu pacelsies balsis? Un vai tas kādreiz nāks?

Lidija Ziemeļis.

parādīt latvju studentu spējas.

R. Plūme (korp.) mēģina sevi reabilitēt, pastāvēt pie tā, ka 12 dienu laiks, kāds esot viņa rīcībā dots, esot par īsu, lai sazinātos ar citām studentu organizācijām...

Nacionālo stud. apvienības pārstāvis ierosināja lūgt universitātes vadību, lai tā atļauj visiem universitātes absolventiem kopēju zetonu (nozīmi). Un sēdi ar to sledz.

Fakultāšu studentu b-bas pēdējā laikā atkal pilnīgi apklusušas. Pagājušā gada sākumā medicīnas fakultātes stud. b-ba sāka organizēt fakultāšu b-bu apvienību, noorganizēja arī pagaidu pārvaldi, bet šogad — kā redzams — no šīs apvienības nekas neiznāks, jo lauksaimniecības fak. stud. b-bas pārstāvis T. Dzediņš aizmirsis sasaukt b-bu pārstāvjus uz apspriedi, lai gan pagājušā sēmesŗta sākumā tas apjēmas šo apspriedi sasaukt itin drīz. Apklususi arī iniciatore — mediķu b-ba. Mediķis.

Arnolds Jansons.

Sonets.

18. XI. 1931. g.

Mēs visi kādreiz — lauku ļaudis bijām,
Kam dzīslās zemes spēks un acis saules spīdums;
Mūs druvas sveica nakts un rīta svīdums,
Kas trausli ziedēja uz zilām debess sijām.
Nesen vēl stāvējām uz tumšu ceļu mijām,
Nesen — vēl sētas klāja posts un druvas — vītums;
Vēl mūsu tēviem tuvs ir tālais kļūdums —
Pa muižu piedarbiem un piekvēpušām rijām.
Mēs aizmirst nedrīkstam: vēl lauku ļaudis esam,
Vēl šodien — mūsu krūtīs zemes spēki guldz;
Vēl šodien — saules mirdzu — acu dzīslēs nesam!
— Un kamēr pāri līks — šis zilais debess jums,
Lai mūžu mūžos — mums kā svētums spuldz:
Šis birzis zeltainās, šis vārpu viņojums!

Mūzika.

Ž. Massnē. „Manonā“ ir opera, kuŗu katram leteiktu apmeklēt, un lai iespaidi kļūtu pilnīgāks, tad apmeklējumu izdarīt divi reizes no vietas. „Manonā“ nekā jauna neīnes mūzikas atziņu krājums, bet skaistās melodijas

un sižeta uztvere sniedz mums dziļu tīksmi. Šķiet pirmās cēlens bālsks tadēļ, ka recitējošās partijas latviešu tulkojumā nav sasniegušas to eleganto valodas rotāju kāda ir oriģinālā; bet pēdējā skatā iespaida vaiņagojumu nomāc nepiemērotais skatuves apgaismojums. Ir jāatzīst, de Grije loma Priedniekam ir vislabākā no redzētām. Mums Manonas tips patīkots kā eleganta dzīves alkstoša dāma no franču karāja laikiem, trauslu koķeteriju burvīgi valšķīgu smaīdu un vieglprātību. Tā tad gluži pretējs Bergkīndes uztvērumam. Labi partneri bija Verners un Tuncē. Dirģenta Vaghaltera iestudējums viscaur rūpīgs un mērķi attaisnojoss. Ir apbrīnojami skaisti momenti, kuŗus uztvērusi un izcēlusi viņa gaume. Dziļu iespaidu atstāj otrais cēlens un trešā cēliena pirmais skats.

Pārstudētā opera, „Hoīmana stāsti“ jaunā uztvērumā ir jauns ieguvums repertuārā. Sevišķi simpātiski izceļas citreiz kariķētās, tagad ar īpašu mistiku apdvēstās personas. Kā arī studentu knie „Lutera pagrabā.“ Visskaistāko iespaidu sniedza Mīkelsons, kuŗu dziedājumi un starpspēle. Arī šē Vaghalters sasniedzis pareizu partiju iemācīšanos, caur ko iespaids pret iepriekšējo pāvilsm cits, dabīgāks un veselāks. Skaisti ir tematiskie akcentējumi un uzmanība ar kādu tie izlietoti. Pārsteidzas Franča lomā Tuncē, un ja vien pēdējais būtu nopietni un laikus padomājījs par labu skolu, viņu tagad apskaustu dažs labs tenors. Priednieka Hoīmana uztvērumam negribas piekrist, mēs viņu sajūtam personu — romantīki, mūžam iemilējušos mākslinieku, bet ne brašu jaunekli, kuŗš tik viegli iemīlas un arī gībst.

Ar sajūsmu jāvelc dir. Reitera pārstudētā „Samsons un Dalīla“. Opera pati jau savā raksturā slēpj skaistas mūzikālas vērtības un uzmanīgi niansētais iestudējums, sniedza brīžus, kuŗus gribas pieskatīt pie labākiem Reitera sasniegumiem, tiklāb nokrāsu, kā arī tempa un tulkojuma ziņā Ir jātesaka to dzir-

dēt, sevišķi ar Rebanes uztverto — Dalīlu. Vītīngs dzied labi, bet mums Samsona tēlojums liekas pārāk „aparots“, un mēs varētu vēlēties, lai uztvērumus izceltu cīņu starp pienākumu un spēku vienā pusē un otrā naivumu un vēlēšanos iekarot sievieti. Brīnīgi ansambļi un koŗi klausītāju tur visu vakaru savā varā, bez kā manītu mazāko nogurumu.

Latvijas konservatorija atklāja savu kārtējo kamer mūzikas sesonu ar vakaru, veltītu trim izcilākiem Bēthovena kvartetiem — op. 18., op. 59. un op. 74. Stīgu kvartetā ir pazīstamie padīgogi un mūziķi: Mecs, Arnīts, Jungs un Ozoliņš, kuŗu spēle vakaram piešķīra stingri akadēmisku raksturu. Nākošais 58. — būs veltīts Debīsi darbiem, par ko informēsim lasītājus tuvākā kādā nākošā numūrā.

Ir jāatzīmē Prīchodas vijolkoncerti. Apbrīnojama tehnika, veļa daudz slavenu grūtu darbu, un kā tāds arī vaiņagoja sevi, kam gabala tehnika vairs nekādas rūpes nerada.

Ne to varam mācīties no Borovska koncerta, ko mācījamies no Arrau. Cik pēdējais progresīvs, var teikt, tik pirmais regresīvs. Bacha uztvērumus pilnīgi bez stila, saraustīts, bez reģīstriem, ciets un ass. Kā Borovskis var labāki, to apstiprina korāļa priekšspēles pareizā pieceja un arī veiklība izpildījumā. Arī Bēthovena Appassionāta bija nervoza un smaga. Borovska spējas attaisnojas tur, kur dominē spēks, ritms, kā Rachmaģinova tā arī Prokofjeva darbos. Lists kautgan šķiet prasa tikai tehniku ir nepareizi saprasts, un protams tāda tulkojumā mēs nesaskatīsim jūsmas. Ir atzīstams spēks kādu rada Borovskis, bet tas nav gara ne arī morālisks spēks, tas ir fizisks spēks, kas apžībina ar savu kolosālumu. Sekojo arī piedevas, no kuŗām pēdējā bija visizjustāka un arī skaistāka.

Aizrādam tiem studentiem, kuŗi vēlas iegūt zināšanas klavier spēlē un dziedāšanā nemeklēt skolotājus no avižu sludinājumu slējam. Mums savu laipnu atbalstu apsolīja prof. P. Šuberta kungs Latvijas konservatorijā katru dienu no 12. līdz 1. p. p. Katram ieinteresētam studentam jānorāda uz mērķiem no kādiem viņš vadās un arī uz materiāliem apstākļiem. Var arī piezvanīt pa tālruni 31221 tajā pašā laikā. Labu padomu arī es nelieģšu Lāčplēša ielā 26-11 — 34630.

Latvijas Universitātes studentu koris „Dziesmu vara“ viesojās Somijā ar lielām panākumiem.

No jaunā Nacionālās operas repertuāra iesakām 16. X. plkst. 8. v. pirmo simfonisko koncertu, kuŗu vadīs diriģents ar lielu vārdu — Oskars Frīds. Viņš jau šē ir diriģējis un toreiz guvis labas atsauksmes. Programā Rih. Štrausa „Tils pūcspieģels“, Bēthovena septītā simfonija un Lista Es — dur koncerts. Pēdējo spēles L. Kalniņ-Ozoliņ. 17. X. „Boriss Godunovs“, kuŗā dziedās Jureņevs. Minētām viesīm pieraksta izcilus spējas kā dziedājumā, tā tēlojumā.

18. X. 2. p. p. „Ruslans un Ludmilla“ 8. v. „Karmena“ ar Rebanī. 21. X. „Opeģlins“ ar Kavaru. 23. X. „Tanheizers“ ar R. Bērziņu. 25. X. 2. p. p. „Samsons un Dalīla“ ar E. Vītīngu un Rebanī. 8. v. „Hoīmana stāsti“.

Premjera notīks 28. vai 30. Izrādīs baletu „Don Kichots“.

Ļoti sirsnīgi iesakām apmeklēt Orlova koncertu. Orlovam ir daudz skaistu īpašību, kādēļ viņa spēle saista un pātīk.

Ed. Grīnvalds stud. arch. Jaunā apdāvinātā pianista Bruno Luka klaviervakars svētdien, 18. oktobrī Konservatorijā. Kartes pie Neldnera.

